

Miloslav Studnička a Matthias Riedel: Průvodce Botanickou zahradou Liberec a nahlédnutí do botanických sbírek Landschloss Pirna-Zuschendorf

Publikace provádí návštěvníka krok za krokem vynikajícími sbírkami Botanické zahrady v Liberci a v kapitole o botanických sbírkách Technické univerzity Dráždany nahlíží i do sbírek v zámku Pirna-Zuschendorf v německém Sasku, které zvou k návštěvě zejména v březnu až dubnu, kdy kvetou unikátní kamélie a azalky.

Hlavním tématem knihy je ale Botanická zahrada v Liberci, která vznikla na starším půdorysu při přestavbě v letech 1995 až 2000 (viz také Živa 2016, 1: XII). Nalezeme zde venkovní expoziční část a důmyslně uspořádané dvoupatrové skleníky s plochou téměř 4 000 m². V r. 2014 byl nově otevřen pavilon mokřadních a vodních rostlin. Pěstební potřeby zajišťují menší skleníky o rozloze 1 200 m².

Venkovní prostory jsou věnovány sbírkám trvalek – pivoňkám, denívkám, kosatcům, další část pak růžím a pěnišníkům s plaménky. Zvláštní pozornost si zaslouží alpinum, které bylo založeno podle zahradnických zavedených principů a do současné podoby bylo přestavěno v letech 1990–2002. První část navazuje na starší koncept a zahrnuje druhy z horských oblastí a skal různých částí světa, nápadně kvetoucí kobercovité drobné keříky. Originální koncept zaujímá další část, ukazující teplomilnou květenou Čech z vulkanických kopců a opukových strání Českého středohoří. Najdeme tu kavylky, hvozdičkovité, hlavičkové jarní apod. Protipólem je horská krkonošsko-jizerská květena, která roste na vlhkých studených vrcholech pohoří. Uvidíte zde např. mochnu zlatou, hořec tolitovitý nebo koprník štětínolistý. Další sekce jsou nízké keře, jež postupně přecházejí do sbírky pěnišníků. Je zde sbírka kultivarů netřesků, chráněná sítí před ptáky.

Pozornost návštěvníků přitahuje oddělení mokřadních a vodních rostlin. Najdeme tu druhy trvale zamokřených bažin jako třeba šmel okoličnatý, suchopýr úzkolistý, prustku obecnou, ale i plovoucí ve vodních nádržích – lekníny, plavín štítnatý. Všechny pěstované druhy jsou označeny popisy a vysvětlivkami o místech výskytu a způsobu života. V architektonicky výrazně řešeném pavilonu pro tropické vodní rostliny se pěstuje viktorie královská, viktorie Cruzova a euryalé vzdorná. Jde o rostliny s obřími plovoucími kruhovými listy (až 2 m v průměru), jejichž květy se ale objevují jen v noci. Tyto lekníny jsou krátkověké a musejí se vždy znovu vypěstovat ze semen.

Venkovní expozice zahrnují i malou orientální zahradu s miniaturním pohořím a skalnatou říčkou, s bonsajemi, odkud lze vstoupit do haly, z níž se rozvíhají cesty do skleníků.

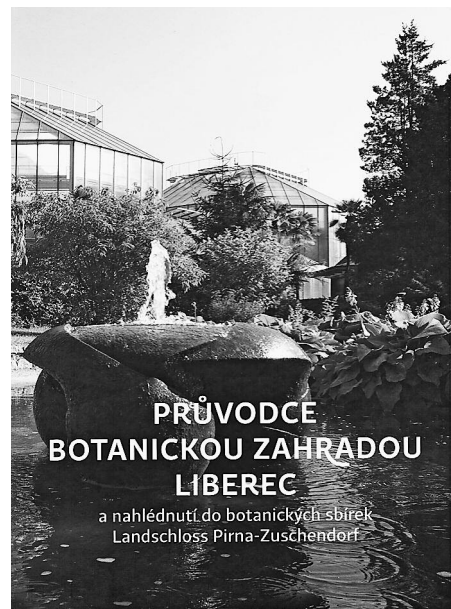
Návštěvník je přímo pohlčen množstvím exotických druhů a hlavně jejich promyšlenou prezentací (přirozený způsob, výklad na připojených tabulích). Pavilon C je věnován květenné říši Australis, její suché i vlhké části, se zastoupením druhů obou ekoklimatických skupin. Odtud můžeme přejít do pavilonu E – Neotropis, kde jsou shromážděny tropy Střední a Jižní Ameriky. V pavilonu G najdeme tropy Paleotropis, jižní až jihovýchodní Asie a subsaharské Afriky. A konečně aridní Afriku a Madagaskar v pavilonu B. Nezbyvá než obdivovat množství vzácných druhů a odbornost jejich pěstitelů.

Nicméně největší pozoruhodnosti se nacházejí ve skleníku masožravých rostlin v pavilonu D – celý mokřad s několika druhy mohutných špirlic, expozice láčkové, tučnic, bublinek. Je vidět, že autor publikace, ředitel botanické zahrady Miloslav Studnička, je význačným světově uznávaným specialistou na masožravé rostliny. V pavilonu F se seznámíme s velkými kaktusy a tématem pavilonu H je pravěk. Jako přírodovědec jsem ho po naučné stránce ocenil nejvíce. Veřejnosti ukazuje vývoj vegetace v dávné minulosti a prezentuje i ukázky zkamenělých pozůstatků rostlin. Významným počinem je získání a vypěstování nedávno objeveného druhu dřeviny *Wollemia nobilis* v Austrálii, považované za dávno vymřelou, příbuznou rodu *Araucaria*. Pavilon I pak je vzpomínkou na staré zámecké oranžerie, uchovávají se zde unikátní kultivary kamélií a pěnišníků.

V horním patře v pavilonech A a B se setkáme s mnoha dalšími raritami, nejrůznějšími sukulenty z aridní Afriky a Kanárských ostrovů. Nejpozoruhodnějším exponátem je jedinec *Welwitschia mirabilis*, která žije v několika málo exemplářích v africké poušti Namib. Ve zdejších sbírkách je samčí rostlina, v současné době stará 25 let. A konečně při prohlídce nesmíme zapomenout na akvária v přízemí pavilonu B, kde lze pozorovat zdařilou rekonstrukci korálového útesu.

Co ještě říci o předkládané publikaci? Jediné – jedte se do Liberce podívat. Chtěla bych pogratulovat autorovi knihy a tvůrci zahrady i celému odbornému kolektivu, zahrada je odborně na nejvyšší úrovni a na první pohled nádherná.

Vydala Botanická zahrada Liberec, v české a německé mutaci, Liberec 2017, 192 str., 395 barevných obrázků. Cena 200 Kč
K zakoupení v pokladně BZ Liberec nebo na dobírku – kontaktní e-mail: botangarden.uc@volny.cz

PRŮVODCE BOTANICKOU ZAHRADOU LIBEREC

a nahlédnutí do botanických sbírek
Landschloss Pirna-Zuschendorf

WEGWEISER DURCH DEN BOTANISCHEN GARTEN LIBEREC

und Einblick in die botanischen Sammlungen
im Landschloss Pirna-Zuschendorf

1 Z nepřístupných skleníků. Rostliny potřebují mikroklima odpovídající jejich biotopu. Náročné druhy lze vystavit jen dočasně, pak jsou vráceny do optimálních podmínek v zázemí – jako např. malajská epifytická kapradina parožník Ridleyův (*Platyserium ridleyi*). Foto M. Studnička